

آزمون حضوری
شماره شش

رشته انسانی

تجربې | ریاضی | انسانی

ویژه کنکور
۱۴۰۳

مرورنامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

نام درس	مباحث	از صفحه	تا صفحه	مؤلف	ویراستار
تاریخ	تاریخ دوازدهم: درس ۴ و بخشی از ۵ صفحه ۴۷ تا ۶۹ تاریخ دهم: درس ۹ تا ۱۲ صفحه ۸۰ تا ۱۱۷	۲	۸	علیرضا کاهیدوند	وجیهه صادقی مالوآجردی

درس چهارم: اوضاع اجتماعی، اقتصادی و...

– اوضاع اجتماعی –

- شیوه‌های زندگی در عصر قاجار عبارت بودند از: (۱) روستاییان (۲) ایلات و عشایر (۳) شهرنشینان
- (۱) روستاییان: افرادی که زمین نداشتند و در اراضی مالکان کار می‌کردند / تحت ستم مالیاتی بودند.
- (۲) ایلات و عشایر: در رأس آنان سران ایل بودند / یکی از منابع تأمین نیروی نظامی بودند.
- (۳) شهرنشینان شامل مقام‌های حکومتی، علما و... می‌شد.

– اوضاع اقتصادی –

شیوه‌های تولید در عصر قاجار: (۱) سهم‌بری دهقانی (۲) خرده کالایی دولتی و خصوصی (۳) شبانکارگی یا ایلپاتی

ویژگی‌های کشاورزی ایران در اواخر قرن ۱۹ و اوایل قرن ۲۰

- ۱- کشاورزی معیشتی نبود.
- ۲- جنگ داخلی آمریکا و افزایش تولید پنبه از ایران به روسیه.
- ۳- افزایش صادرات پنبه از طریق اقدامات بازرگانان ارمنی و روسی
- ۴- زیرکشت پنبه بودن زمین‌های وسیعی از ایران

نکته

مراکز مهم قالی‌بافی ایران در دوره قاجار ← تبریز، اراک، کاشان، همدان و ...

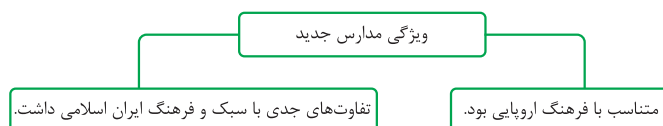
– اوضاع علمی و فرهنگی –

نظام تعلیم و تربیت در دوره قاجار سنتی بود و سوادآموزی مقدماتی از طریق مکتب‌خانه، معلمان خصوصی و معلمان سرخانه صورت می‌گرفت.

از مراکز علمی و آموزشی مهم و بزرگ در پایتخت: (۱) مدرسه مروی (۲) مدرسه سپهسالار (مدرسه عالی شهید مطهری کنونی)

نکته

نخستین مدرسه‌های جدید در ایران توسط مسیونرهای اروپایی و آمریکایی ساخته شد.

با همت امیرکبیر و با هدف آموزش علوم و فنون جدید به دانشجویان ایرانی در داخل کشور ساخته شد تا جایگزین اعزام دانشجو به خارج از کشور باشد.

دارالفنون

میرزا حسن رشدیه از شخصیت‌های فرهنگی عصر قاجار بود. / برای تأسیس مدرسه‌های جدید ابتدایی تلاش کرد. / هدف رشدیه، آموزش عمومی بود.

مدارس
رشدیه

توسط بی‌بی خانم استرآبادی در تهران برای تحصیل دختران تأسیس شد.

مدرسه
دوشیزگان

– هنر و معماری –

وحدت سیاسی، استقرار امنیت و ارتباط با عرب ← تغییر و تحول و نقاشی در عصر قاجار

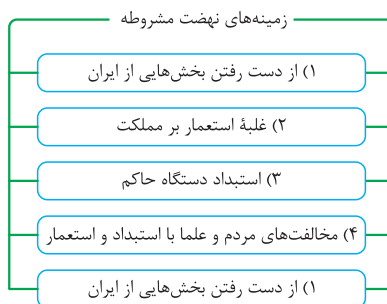
تغزیه	<ul style="list-style-type: none">● ریشه در آیین‌های باستانی داشت.● در عصر صفوی برای بزرگداشت حماسهٔ کربلا رواج یافت.● در عصر ناصرالدین‌شاه گسترش پیدا کرد.
تئاتر	<ul style="list-style-type: none">● میرزا علی‌اکبر خان مزین‌الدوله (نقاش‌باشی) به دستور ناصرالدین‌شاه در محل فعلی دارالفنون یک تالار نمایش ساخت که بیشتر مکانی خصوصی بود که شاه و برخی درباریان به تماشای نمایش‌ها می‌پرداختند.
معماری	<ul style="list-style-type: none">● بناهای کارت پستالی:✓ به تقلید از اروپا✓ تلفیق عناصر معماری ایرانی و اروپایی✓ کاخ شمس‌العماره● از جمله بناهایی که قواعد و اصول معماری سنتی در آن حفظ شده بود ← خانهٔ بروجردی‌ها در کاشان

درس پنجم: نهضت مشروطه

نهضت مشروطه

هدف نهضت مشروطه ← برقراری آزادی، عدالت و استقلال از بیگانه در کشور

– حوادثی که منجر به پیروزی نهضت مشروطه شد –

- (۱) ماجرای نوز بلژیکی ← اولین جرقه نهضت مشروطه
- (۲) نارضایتی مردم ایالت‌ها ← شلاق خوردن سه تن از علمای کرمان / بدرفتاری حاکم فارس و حاکم خراسان با مردم
- (۳) ماجرای بانک استقراضی روس ← مخالفت آیت‌الله طباطبایی و شکل‌گیری اعتراض عمومی
- (۴) فلک‌شدن بازرگانان ← بالارفتن نرخ قند و اعتراض مردم ← تحصن در حرم حضرت عبدالعظیم
- (۵) مهاجرت صغری ← اولین مرحله اتحاد نیروهای ضد استبداد / خواسته مردم: ایجاد عدالتخانه / عمل به قانون اسلامی
- (۶) مهاجرت کبری ← گسترده‌تر بودن نسبت به مهاجرت صغری / خواسته مردم: برکناری عین‌الدوله / فراهم کردن زمینه برای بازگشت مهاجران به تهران / ایجاد عدالتخانه / تشکیل دارالشورا

– تحصن در سفارت انگلستان –

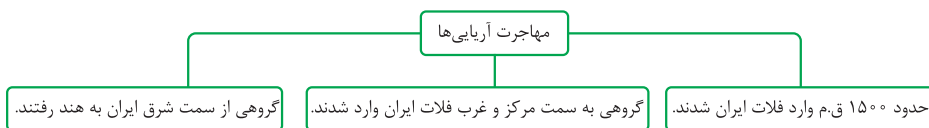
- پشتیبانی ظاهری انگلستان از مشروطه ← تأمین منافع استعماری ← تشویق مردم به تحصن در سفارتخانه
- هدف دولت انگلستان ← اخراج طرفداران روسیه از دربار

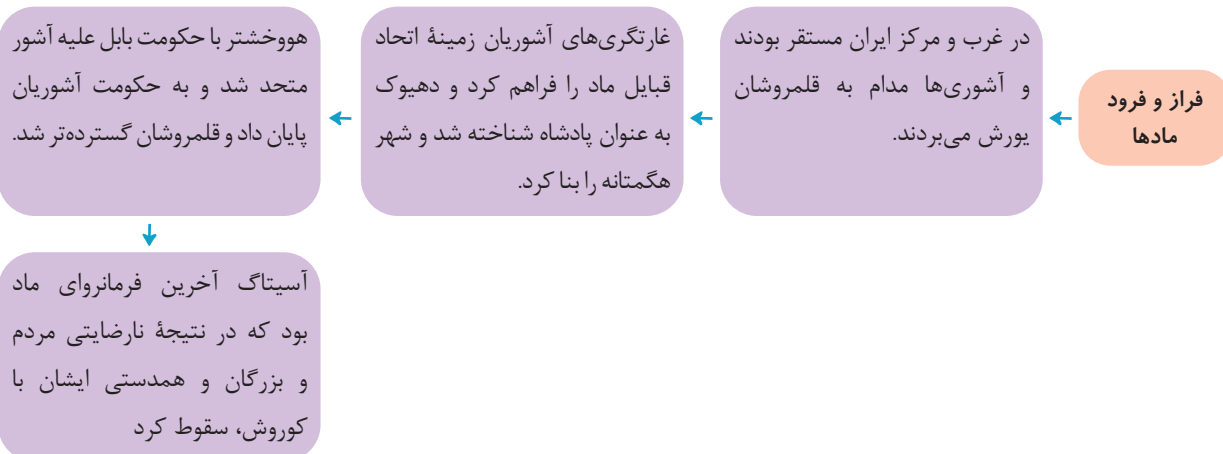
♦♦ درس نهم پایه دهم: از ورود آریایی‌ها تا پایان هخامنشیان ♦♦

♦♦ اقوام آریایی از مهاجرت تا تشکیل حکومت در ایران ♦♦

واژه ایران ← از واژه آریایی به معنی شریف و آزاده گرفته شده و ایران یعنی ← سرزمین آریاییان

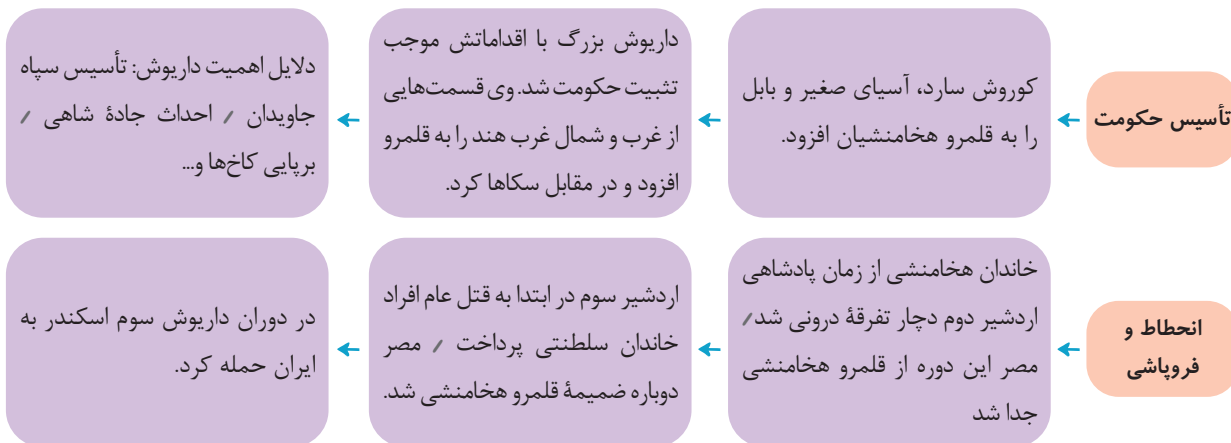

– ماد، نخستین حکومت آریایی ایران –

– هخامنشیان، بزرگ‌ترین حکومت باستان –

● سلسله هخامنشی، منسوب به هخامنش، جد کوروش کبیر است.

میراث هخامنشیان

هخامنشیان ایران را به بزرگ‌ترین و نخستین حکومت جهانی تبدیل کردند و به واسطه تدبیر شاهان این سلسله، ایرانیان به تأثیرگذارترین مردم جهان متمدن آن روزگار تبدیل شدند.

♦♦ درس دهم: اشکانیان و ساسانیان ♦♦

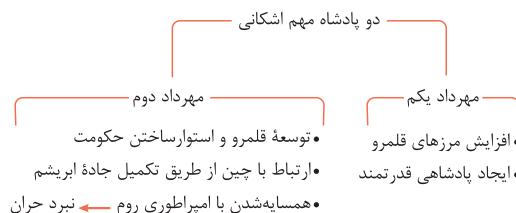
– سلوکیان –

بعد از مرگ اسکندر، یکی از سرداران او به نام سلوکوس بر بین‌النهرین، بخش‌هایی از آسیای صغیر، سوریه و فلات ایران حاکم شد و حکومت سلوکیان را تشکیل داد.

سلوکوس خود را نیکاتور (فاتح) نامید
ابتدا سلوکیه در ساحل غربی رود دجله را پایتخت خود قرار داد.
بعدها پایتخت خود را به شهر انطاکیه در شمال سوریه منتقل کرد.

– اشکانیان –

ارشک (بنیان‌گذار اشکانیان) از قبیله پَرنی یا آپَرنی در شرق ایران بود که بر فرمانروای سلوکی در حوالی قوچان شورید و پارت و گرگان را از دست سلوکیان خارج کرد.

سقوط اشکانیان

نظام اشکانیان ← ملوک‌الطوایفی ← نافرمانی‌های مکرر
اردمان چهارم ← آخرین پادشاه اشکانی ← شکست از اردشیر بابکان و پایان کار اشکانیان

– ساسانیان –

ساسانیان می‌خواستند به جای حکومت ملوک‌الطوایفی، حکومتی متمرکز و قدرتمند به وجود آورند ← حاکمان محلی با حکومت جدید مخالفت کردند ← اردشیر بسیاری از مخالفان را با جنگ، سر جای خود نشاند و برخی را با نامه‌نگاری و ارائه دلیل با خود همراه ساخت.

عوامل مؤثر در سقوط ساسانیان
ضعف قدرت سیاسی
شورش‌های مکرر فرماندهان نظامی
نارضایتی مردم از حکومت
کاهش توان اقتصادی ساسانیان به سبب طغیان رودهای دجله و فرات
پیام جذاب دین اسلام
انگیزه و روحیه قوی اعراب مسلمان

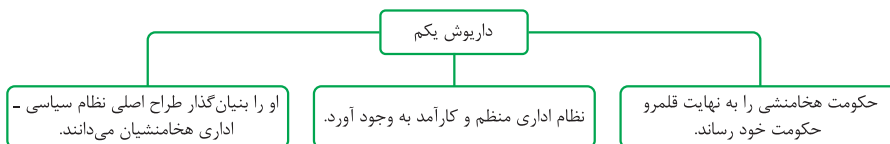
درس یازدهم: آیین کشورداری

- نظام سیاسی و اداری -

ارائه تصویری روشن از تشکیلات اداری دوران ماد به دلیل کمبود اسناد و شواهد دشوار است.

هخامنشیان

پادشاهان هخامنشی به ویژه داریوش یکم ادعایی کردند که خواست اهورامزدا به مقام پادشاهی دست یافته‌اند.

اشکانیان

پادشاه بالاترین مقام سیاسی نظامی بود؛ درست مثل دوران هخامنشیان

در این دوره خاندان‌های کارن یاقارن در نهاوند، سورن در سیستان و مهران در ری حضور داشتند.

شیوه حکومت اشکانیان
ملوک الطوایفی بود؛ شیوه‌ای غیر متمرکز که اداره برخی از سرزمین‌ها و مناطق کشور به صورت موروثی در اختیار پادشاهان کوچک و حاکمان محلی بود.

ساسانیان

در این دوره نیز پادشاه در رأس قدرت سیاسی بود.

به منظور ایجاد تمرکز و افزایش دامنه نظارت و تسلط خود: سپاهی دائمی و نیرومند تشکیل داد / تشکیلات اداری را منسجم و منظم ساختند.

نکته

بزرگ فرمادار (وزیر بزرگ) مربوط به دوره ساسانی است و به کسی گفته می‌شد که در رأس تشکیلات اداری دوره ساسانی قرار داشت. او تحت نظارت مستقیم پادشاه و مجری فرامین او بود.

نکته

دبیران نقش ممتاز و بسیار مهمی در تشکیلات اداری این دوره داشتند و در مراکزی به نام دبیرستان آموزشی می‌دیدند.

- سپاه و جنگ افزار -

برای درک بهتر این بخش به جدول زیر توجه کنید:

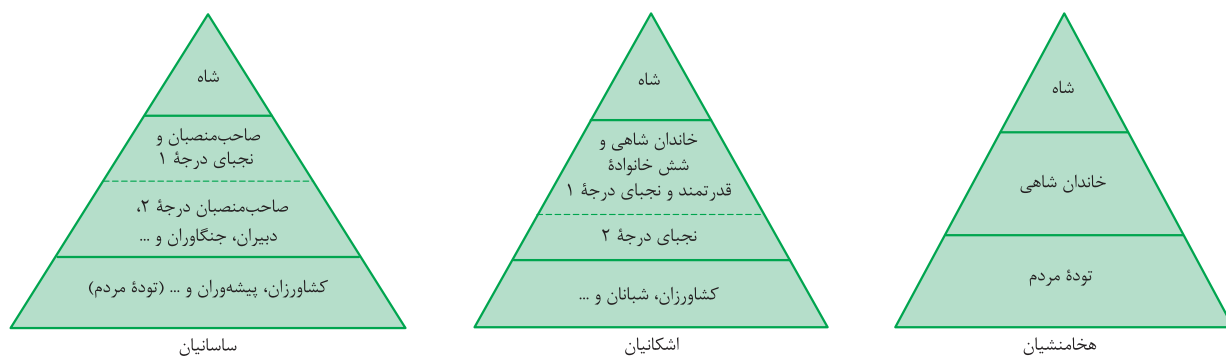
وضعیت سپاه و جنگ افزار در ایران عهد باستان	
سپاه ← کمان‌داران، نیزه‌داران و سوارکاران هوخشتر در کنار سپاه خود دسته‌های پشتیبانی، تدارکات و یگان‌های بارکش قرار داد.	ماد
تأسیس سپاه جاویدان توسط داریوش تأسیس نیروی دریایی توسط داریوش فرماندهی ناوهای جنگی برعهده پارس‌یان و مادی‌ها بود.	هخامنشی
مهم‌ترین جنگ‌افزارها ← تیر و کمان پیدایش سواره‌نظام سنگین اسلحه دلیل توانمندی سواره نظام اشکانی: پیشینه صحراگردی	اشکانی
سواران ← سواره نظام سنگین اسلحه استفاده از نیروی دریایی توسط اردشیر وجود ارتش‌تارستان	ساسانی

درس دوازدهم: جامعه و خانواده

گروه‌ها و طبقات اجتماعی

در زمان آریاییان، تقسیم‌بندی اجتماعی سه‌گانه جامعه آریایی برپایه شغل و پیشه افراد عبارت بود از: روحانیان / جنگجویان / کشاورزان و شبانان در سه نمودار زیر با طبقات اجتماعی در دوره هخامنشیان، اشکانیان و ساسانیان آشنا می‌شوید

نکته

از مقایسه سه نمودار بالا به این نکته پی می‌بریم که به مرور زمان، طبقات اجتماعی پیچیده‌تر و گسترده‌تر می‌شوند.

خانواده

هسته اصلی جامعه آریایی نخستین به شمار می‌رفت که در آغاز بسیار گسترده و تا عهد هخامنشی تداوم یافت، اما با گسترش شهرها مخصوصاً در دوره ساسانی و مهاجرت بخشی از خانواده‌های روستایی به شهر ← کوچک و محدود شد.

زنان

بیش‌تر اطلاعات مربوط به زنان و موقعیت و حقوق آنان در ایران باستان، درباره زنان طبقه اشراف و مقام‌های حکومتی است.

موقعیت زنان	
عهد ساسانی	عهد هخامنشی
<ul style="list-style-type: none"> ● زن در این دوره حق مالکیت و فعالیت اقتصادی داشت. ● می‌توانست درآمد کسب کند و در اموال همسر خود شریک باشد. ● می‌توانست در دادگاه‌ها برای دریافت حقوق خود اقامه دعوا کند. 	<ul style="list-style-type: none"> ● لوح‌های گلی کشف‌شده از تخت جمشید بیانگر آن است که در زمان هخامنشیان زن و مرد در کنار هم و با حقوقی برابر کار می‌کردند. ● تعدادی از کارکنان کارگاه‌های شاهی و حتی مدیریت برخی از آنها را زنان به عهده داشتند و مردان زیردست آنان کار می‌کردند.

جشن و سوگواری

جشن‌های ایران باستان، پیوند تنگاتنگی با باورهای دینی و زندگی سیاسی، اجتماعی و اقتصادی مردم ایران به‌ویژه فعالیت‌های کشاورزی داشت.